

A TÖRTÉNELMI NÉV MEGNYITJA A KAPUKAT

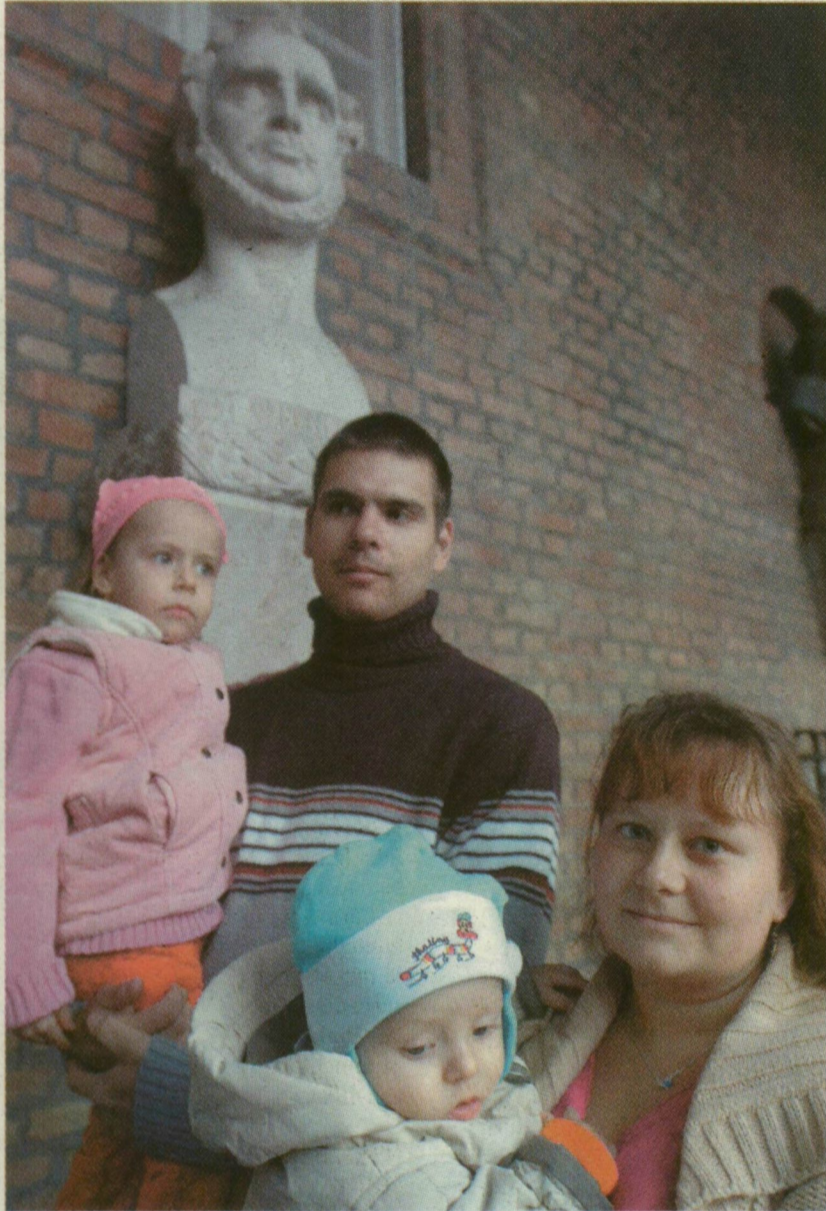
Megnyitja a kapukat a történelmi név a mai Magyarországon. A helyesírással azonban meg kell küzdenie a mai Kossuthoknak, Széchenyiknek és Eötvösöknek. A legnagyobb magyar költőnek számító Petőfi oldalági rokona, Petrovics István történész 1848 üzenetének azt tartja, hogy a magyarság nagyjai olyan ügyért harcoltak, amely a nemzet mellé állította a nemzetiségieket is.

ÚJSZÁSI ILONA

- A családfát 1437-ig sikerült visszavezetnem - közli Széchenyi-Eötvös Mónika. - Középkorai környezetvédő táborban ismerkedtünk meg. Mindketten akkor döbbszünk rá a vezetéknévünk jelentőségére, amikor bemutatkozunk: Széchenyi és Eötvös, a Batthyány-kormány két tagja, a két jó barát találkozott - meséli Mónika, aki azóta élt a törvény adta lehetőségekkel, és fölvette férje, Széchenyi Emil vezetéknévét is, sőt: gyermekeik is „kétnevűek”. Kislányukat, az ovis Kittit „grófkisasszonynak”, Zsigmond Lorándot, kilenc hónapos fiukat „minigrófnak” becézik. - Mindig is érdekelt a múlt - teszi hozzá a szegedi egyetem vegyészhallgatója -, ezért a férjemmel jártunk több levéltárban is, kutattva az ősök, a nagy elődök után.

Akadémia és iskola

Az első független magyar kormányban Széchenyi Istváné lett a közlekedési tárca, Eötvös József a közoktatásért felelt. A gróf nevét hallva - Széchenyi Emil tapasztalata szerint - szinte minden magyarnak eszébe jutnak reformkori nagy tettei: a lótenyésztés meghonosítása, a lánchíd építése, a tudományos akadémia megalapítása. A bárónak pedig a kötelező iskolába járás bevezetését és az analfabetizmus eltörlését köszönhetjük. Mindketten mellszobrot kaptak a szegedi panteonban: de a Dóm téren sétálva a bárofiát, a fizika terén elért eredménye-ért nevezetes Eötvös Lorándot is gyakran „meglátogatják” - árulja el Eötvös Mónika. A fiatal házaspár úgy érzi: rossz korban élnek, időutazással szíve-

„Minigróf” és „grófkisasszony” a főszereplő a Széchenyi-Eötvös családban

FOTÓ: SCHMIDT ANDREA

ján állok. Ma sem érték egyet Kossuthal, aki az ország területi függetlenségét tartotta fontosabbnak.

Széchenyi és Kossuth vitája

- Széchenyi útját választva kevesebb áldozattal és messzebbre jutott volna az ország. Kossuth ingerelte és lázító-

suth vitáról kialakított álláspontját Széchenyi Emil.

A hivatalokban is betűzni kell, ha a nemzeti történelemből ismerős nevüket diktálják: Széchenyi, Eötvös, Kossuth. A szegedi házaspár és Kossuth Tivadar, a Szatymazon élő festőművész tapasztalata megegyezik.

„Magyar szabadságharcos”

- Sok ajtót megnyitott a név: Kossuth, de csak Magyarországon, Európában és Amerikában. Az egykori Jugoszláviában, ahonnan 1993-ban települtem át a családommal, sokszor inkább gúnyolódásra szolgáltatott ürügyet - emlékszik Kossuth Tivadar. - Anyai öregapám fogadást kötött a kocsmában: neki unokája Kossuth Lajos, s persze megnyerte, mert az egyik bátyámat tényleg így hívják. Öten vagyunk testvérek. De több olyan szomorú történetet is hallottunk gyerekkorunkban, hogy az őseink menekülni voltak kénytelenek a nevük miatt. Megragadt az emlékezetemben: egyszer olyan gyorsasággal kellett szedni a sátorfáját a Kossuth családnak, hogy a szekérről leesett a még pólyás kisgyerekek. Az iskolában nagyon keveset tanultunk a magyar történelemtől: mikor a társaim csúfolódását - „Itt Kossuth rádió, Budapest” - meghallotta a szerb tornatanárom, elmagyarázta nekik, micso-da egyszerű hős forradalmár volt Kossuth Lajos!

Nem politizál, talán ezért sem jellegzetes témája a történelem Kossuth Tivadar festőművésznek. Az 1848-49-es forradalom, a család történetének kutatása két lánya közül az egyetemi könyvtárban dolgozó Gabriellát foglalkoztatja. Épp ezért március 15., a nemzeti ünnep inkább jellegzetes családi összejövetel náluk. Beszélgetés közben szóba kerül Kossuth és a forradalom, de saját történeteiken keresztül. Például a nyolcvanas években szerbekből álló tévéstáb kísérte Tivadart Amerikába, ahol a Kossuth név hallatán az első ember, aki rácsodálkozott, egy néger férfi volt, aki hosszan áradozott „Kossuth Lajosról, a legnagyobb magyar szabadságharcosról”.

Március idusa zászlós ünnep

A SZABAD SAJTÓ UTCA HAGYOMÁNYAI

Március idusa a sajtószabadság ünnepe is. De idén azért is ünnepelheti magát a „szabad sajtó”, mert hatvan éve, hogy e névvel illetik Szegeden az egyik alsóvárosi utcát, ahol megfér egymás mellett régi és új, szegedi és gyűttmönt, vagyis békésen élnek egymás mellett az emberek.

Papp Lászlóné negyven éve járja a Szabad sajtó utcát

FOTÓK: MISKOLCZI RÓBERT

MUNKATÁRSUNKTÓL

„Ma született a magyar szabadság, mert ma esett le a sajtóról a bilincs” - írta Petőfi Sándor naplójába az 1848. március 15-én Pesten történekről, utalva a tizenkét pontra is, melyek közül rögtön az első követelte a sajtószabadságot, a cenzúra eltörlését.

- Sose gondolkodtam azon, miért éppen Szabad sajtó ennek az utcának a neve, pedig már negyven éve, hogy mindennap végigmegyek rajta - mondja Papp Lászlóné. - Talán Szeged újságjához kötődik a név? Mi is azóta előfizetői vagyunk a Délmagyarnak, amióta ide költöztünk - árulja el az orvoshoz siető asszony, akinek a lánya és az unokája családja is errefelé lakik, anynyira szeretik ezt a békés környéket.

- Kétszáz éves a ház, gyerekkoromban is állt, pedig már a 81. évemet taposom - pihen a botjára támaszkodva Farkas István, aki néhány perce még a lenyest faágakat kötötte össze. Ennyi idősen is dolgozgat. Állítja: a munka az alsóvárosiak véreben van. Izesen mesélve villant föl képeket: az apja fiákeresként kereste kenyerét, de amikor tehette, ment a felesége után dolgozni, mert az asszonyok a „Matyon túli” földekre „paprikázni” jártak, meg a „hattyasi gyümölcsösbe” kertet művelni. Akkoriban minden háznál tartottak négy-öt tehenet: az állatokat a legelőről behajtották a Vadkerti tere, ahonnan már maguk is hazataláltak. De nem csak földművesek éltek errefelé, hanem vasutasok is. Az utca csatornázott, bazalkóves burkolatú volt, vizért a sarki kútra jártak. Viszont ünnepnapon senki sem dolgozott: március 15-én amíg lehetett, kitűzték a zászlót a házra, pünkösdre

szépre-tisztára meszelték a házakat, itt vonultak a búcsúsok, az udvarok egy részét kiadták „dutyának”, vagyis rögtönzött utcai kiföldének, kocsmának. Azt mondja Farkas István: itt nőtt föl, innen választott feleséget, s aztán saját családjával ötven éve lakik ugyanabban a házban - a Szabad sajtó utcában, s amióta az esztét tudja, járhatja és olvassa a Délmagyart.

- Mintha falun lennénk, de nem az itteniek életvitele, hanem embersége miatt érzem így - dicséri az alsóvárosiakat a Felsővárosban is dolgozó fodrász, Szente Anikó. A Szabad sajtó és Földműves utca sarkán nem oly rég megnyitott szépségszalont egyik vendége, Görög Sándorné nyugtázta a kedvességet, majd hozzátesszi: öt évig élt a Szabad sajtó utcában. Azóta eltelt ugyan negyven év, sok új ház is épült, de valahogy nem változott az utca lakóinak lelkiülete. Itt köszönnek egymásnak a szomszédok, az időseket tisztelik a fiatalok, mint ahogy megbecsülik az ünnepeket is.

Napsugaras motívum, a deszkatoroztat csipkéje, a kapukon is ismétlődő virágmotívum utal a múltra az egyik újonnan épült Szabad sajtó utcai házon. Mellette és szemben, az épületeken ott a díszes zászlótartó, hogy a nemzet ünnepein, így március 15. napján is ékeskedhessen a nemzeti színű lobogó.

Sokat dolgoztak, de mindig is szépen ünnepeltek az alsóvárosiak - meséli Farkas István

→ Petrovics Petőfiről, '48-ról és a máról

„A felvidéki Pusztaföldemesről származott családjunk, 1896-ban született nagyapám története szerint. Az ő nagyapja, Petrovics István annak a Petrovics Jánosnak volt a fia, aki testvére volt Petőfi édesapjának, Petrovics Istvánnak. A családi legendárium szerint többszörösen is szétszóródott a család. Mi a kitelepítések idején kerültünk Baranyába, az onnan elköltözött svábok helyére - mondja Petrovics István. A szegedi egyetem középkorral foglalkozó történésze úgy véli: olyan horderejű nemzeti, jogi, kulturális, építészeti és egyéb változásokat hozott a reformkor és 1848-49, melyek példa nélküliek. Ugyanakkor azt is mutatják, hogy a magyarság olyan ügy mellett állt ki, ami mögé más népek is föl tudtak sorakozni. Sőt: az ország nemzetiségei közül sokan önként magyarrá kívántak lenni, mint például a szerb apától és szlovák anyától származó Petőfi, akit a legnagyobb magyar költőnek tartunk. - Szívem szerint Széchenyivel értek egyet, de a történelmi valóság mást hozott: kirobant a forradalom, ami komoly áldozatokkal járt, de ez nem volt hiábavaló, mert a kiegyezéssel meglett az eredménye. Örömmre szolgált, amikor 1989-90-ben végre szabadon ünnepelethetők március 15-én. De elszomorít, hogy manapság a nemzeti ünnepeinken sem vagyunk képesek méltósággal emlékezni.

sen visszatérnének a reformkorba, az akkori eszméket érzik magukénak.

- Először gazdaságilag legyen független Magyarország! Széchenyi párt-

ta föl a magyarokat 1848-ban, mégsem vállalta a felelősséget a forradalomban hozott áldozatokért, elszőkött az országból - összegzi a Széchenyi-Kos-

Kossuth Tivadar festményeinek nem témája a forradalom

FOTÓ: MISKOLCZI RÓBERT